

Restaurátorský průzkum a záměr

Svatá rodina (Rod Kristův)

Muzeum Šumavy Kašperské hory

akad. mal. rest. Miloslav Blahout

© 2024

1. Data památky

Dílo:	Svatá rodina (Rod Kristův)
Datace:	2. polovina 18. století
Autor:	neznámý
Lokalizace:	Muzeum Šumavy Kašperské hory
Materiál:	Olej na plátně, polychromované dřevo
Rozměry:	v 133 cm, š 94 cm
Evid./restř./přír. č.:	42/66

2. Údaje o akci

Vlastník:	Muzeum Šumavy Kašperské hory Náměstí 140, 341 92 Kašperské Hory
Rest. průzkum vypracoval:	akad. mal. rest. Miloslav Blahout J. Malého 1957, Písek 397 01
Číslo povolení MKČR:	11526/91

3. Popis památky

Obraz v napínacím rámu provedený technikou oleje na plátně zobrazuje Svatou rodinu (Rod Kristův). Tradiční zobrazení Panny Marie, s Ježíšem a svatým Josefem, kolem kterých je shromážděno širší příbuzenstvo Krista, v podobě jeho prarodičů, svaté Anny a svatého Jáchyma a malého svatého Jana Křtitele s jeho matkou svatou Alžbětou. Ozdobný rám s typickou profilací je pokryt zlatým plátkovým kovem.

4. Popis stavu památky před restaurováním

Plátěná podložka je uvolněna v napínacím rámu, který vykazuje konstrukční nestabilitu, je napadený dřevokazným hmyzem, a vykazuje značné vrstvy prachových depozitů. Povrch plátna je povolen a v malbě se projevují obtisknuté hrany napínacího rámu. Barevná vrstva i zadní strana obrazu jsou pokryty prachovými depozity. Vrstva malby vykazuje výraznou krakeláž, jedná se o krakeláž primární i sekundární. Na některých místech je malba stříškovitě nadzvednuta a oddělena od plátěné podložky, v důsledku čehož již v několika případech absentuje. Na jiných místech je malba mechanicky sedřena. V ploše je též několik menších perforací. V malbě nejsou patrné pozdější přemalby ani retuše. Vrstva laku je nerovnoměrná, degradovaná a značně ztmavlá. V celé ploše malby se objevují nedefinovatelná potřísněná místa ve formě ztmavých kapek. Dekorativní rám vykazuje četné abrazivní poškození zlacení.

5. Sondážní průzkum

Součástí restaurátorského průzkumu bylo vytvoření sondy - zkoušky ztenčování a snímání prachových depositů a degradovaných lakových vrstev na památce.

Sonda č. 01 - malba (obloha)

Sonda č. 02 - rám (drapérie)

Sonda č. 03 - rám (pravá strana)

6. Evaluace sondážního průzkumu

Z výsledků orientačního sondážního průzkumu lze vyvodit závěr, že lze ztenčit a sejmut prachové deposity a ztmavlé laky, při zachování rozhodujícího množství patiny.

7. Restaurátorský záměr

7.1. Koncepce restaurátorského zásahu

Všechny zjištění a informace vycházející z restaurátorského průzkumu společně s přihlédnutím k charakteru a stavu památky a posouzením památkových hledisek dalo vzniknout koncepci restaurátorského zásahu. Ta spočívá v citlivém restaurování obrazu Svaté rodiny, a to při respektování patiny stáří, která je neoddělitelnou součástí díla.

7.2. Restaurátorský záměr

Koncepce restaurátorského zásahu je podkladem pro stanovení procesu restaurování, vyúsťujícím v restaurátorský záměr, který bude naplňovat tyto jednotlivé etapy restaurování:

7.2.1. Etapy restaurátorského procesu - Obraz

I. Etapa – dílčí demontáže

V této etapě bude provedena odborná demontáž obrazu, tzn. vyjmutí olejomalby s napínacím rámem z dekorativního rámu.

II. Etapa - sejmutí z napínacího rámu

Bude provedeno sejmutí plátna z napínacího rámu.

III. Etapa – odstranění prachových depositů z lícové a rubové plochy plátna

V této následující etapě je potřeba vyčistit mechanicky (štetcem) přední a zadní stranu plátna od prachu.

IV. Etapa – truhlářská oprava napínacího rámu

Revize lokálně rozvolněných truhlářských spojů rámových konstrukcí.

V. Etapa - potlačení krakeláže barevných vrstev

Stabilizace skupin krakel, aplikací horké vosko-pryskyřičné směsi na rubovou stranu obrazu a její následné prožehlení. Lokální aplikace záplat na perforace.

VI. Etapa - ztenčení a sejmutí ztmavělých laků

V této následující etapě bude potřeba realizovat kontrolované celkové postupné ztenčení a sejmutí ztmavělých laků z olejomalby pomocí adekvátní kombinace metod snímání a za použití látek, které to provádějí s maximálním ohledem na spodní vrstvy malby.

VII. Etapa - tmelení drobných defektů barevné vrstvy

Doplnění všech opticky rušivých defektů povrchu olejomalby subtilní plastickou retuší (tmelení). V této etapě bude též provedena izolace těchto tmelů.

VIII. Etapa – napnutí plátna na napínací rám

Bude provedeno osazení plátna zpět na napínací rám.

IX. Etapa – barevné retuše

Rehabilitace olejomalby pomocí lokální barevné opticky scelující retuše.

X. Etapa – závěrečná konzervace povrchu vhodným prostředkem

Přiměřená závěrečná povrchová úprava příslušným prostředkem (lakem), fixujícím barevné retuše a vytvářejícím ochranný film.

XI. Etapa – montáže

Odborná montáž, tj. vložení restaurované olejomalby s napínacím rámem do dekorativního rámu.

7.2.2. Etapy restaurátorského procesu - Dekorativní rám

I. Etapa – ztenčení a sejmutí prachových depositů a ztmavělých laků

V této následující etapě je potřeba realizovat kontrolované celkové postupné ztenčení a sejmutí prachových depositů a ztmavělých laků z rámu pomocí adekvátní kombinace metod snímání a za použití látek, které to provádějí s maximálním ohledem na spodní vrstvy malby.

II. Etapa – konsolidace materiálové báze památky

Vzhledem k uvolnění polychromních vrstev, je nutno provést lokální fixaci vhodným konsolidantem.

III. Etapa - lokální statické zajištění památky

Důkladná revize rozvolněných truhlářských spojů jejich opětovným slepením.

IV. Etapa - lokální tmelení

Definování objemu a charakteru poškození dřevěného povrchu pro určení rozsahu a způsobu tmelení. Místní doplnění opticky rušivých defektů povrchu subtilní plastickou retuší.

V. Etapa – lokální barevné retuše povrchu

Rehabilitace povrchu pomocí lokálního barevného tonování opticky scelující retuše při použití lazurních tónů. Lokální retuš zlatem a jeho následná patinace.

VI. Etapa – závěrečná konzervace povrchu vhodným prostředkem

Přiměřená závěrečná povrchová úprava příslušným prostředkem (lakem), fixujícím lazurní barevné retuše a vytvářejícím ochranný film.

8. TECHNOLOGICKÁ ZPRÁVA

8.1. Obraz

V. Etapa - potlačení krakeláže barevných vrstev

vosko-pryskyřičná směs (včelí vosk, damara)

VI. Etapa - ztenčení a sejmutí ztmavělých laků

benátské mýdlo, ethanol, terpentýn

VII. Etapa - tmelení drobných defektů barevné vrstvy

emulzní tmel (plavená křída, želatina, včelí vosk bělený)

IX. Etapa- barevné retuše

akvarelové barvy Kremer

X. Etapa – závěrečná konzervace povrchu vhodným prostředkem

Směs damarového laku s včelím běleným voskem rozpuštěná v terpentýnu

8.2. Dekorativní rám

I. Etapa – ztenčení a sejmutí ztmavělých laků a prachových depositů

Etanol, Benátské mýdlo, Terpentýn

III. Etapa - konsolidace materiálové báze památky

Lascaux® Medium for Consolidation

IV. Etapa - lokální statické zajištění památky

Kostní klíč, borové dřevo

V. Etapa - lokální tmelení:

Emulzní tmel (plavená křída, želatina, včelí vosk bělený)

VI. Etapa - lokální barevné retuše dřevěného povrchu:

akvarelové barvy Kremer

VII. Etapa – závěrečná konzervace povrchu vhodným prostředkem:

Vosko-pryskyřičný lak - Kremer Dammar Varnish Matte, UV Stabilized

V Písku dne 27. 9. 2024

Ak. mal. rest. Miloslav Blahout

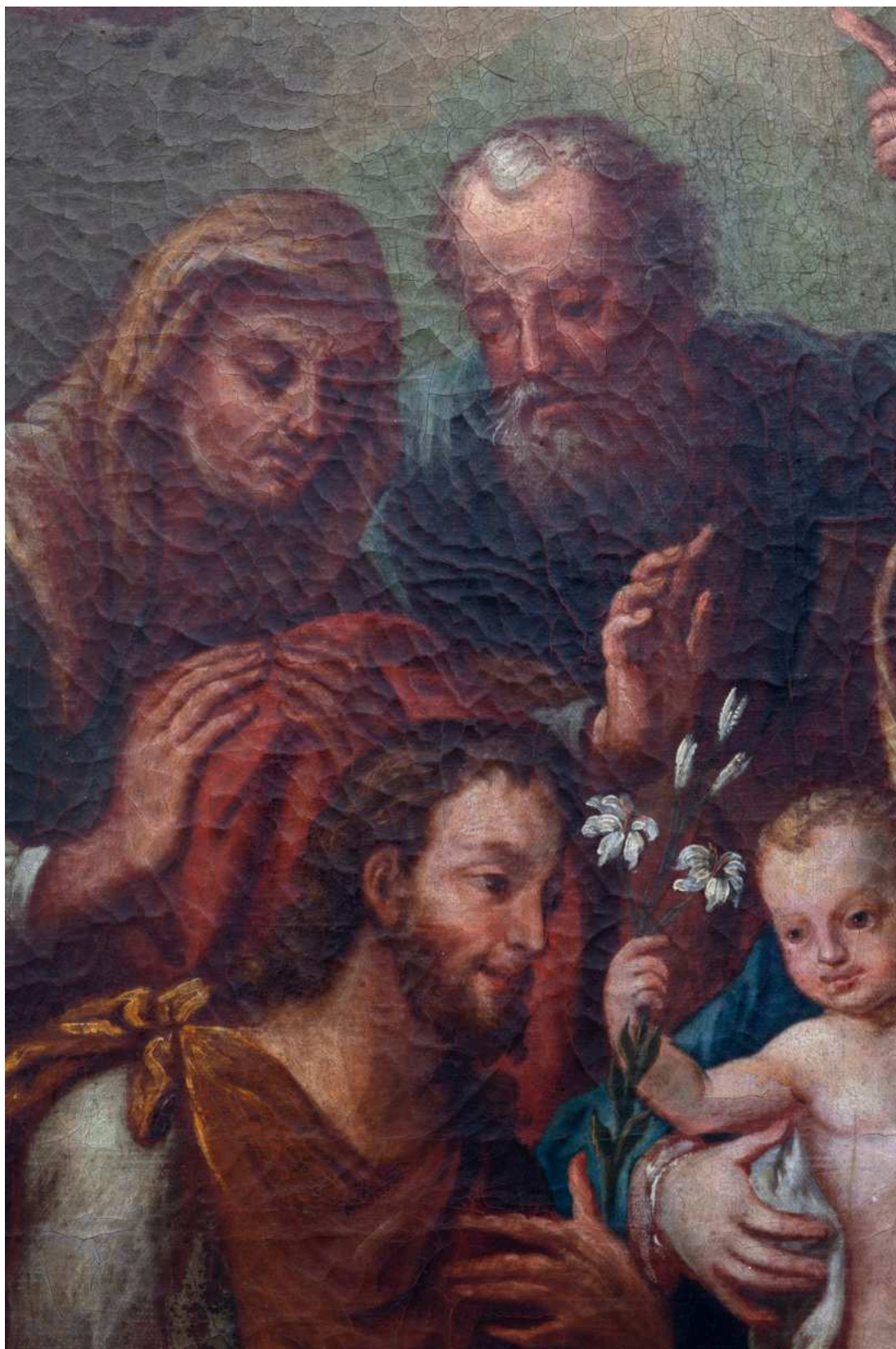
Stav před restaurováním - celkový pohled

Stav před restaurováním - detail Panny Marie s Ježíškem

Stav před restaurováním - detail sv. Josefa, sv. Anny a sv. Jáchyma

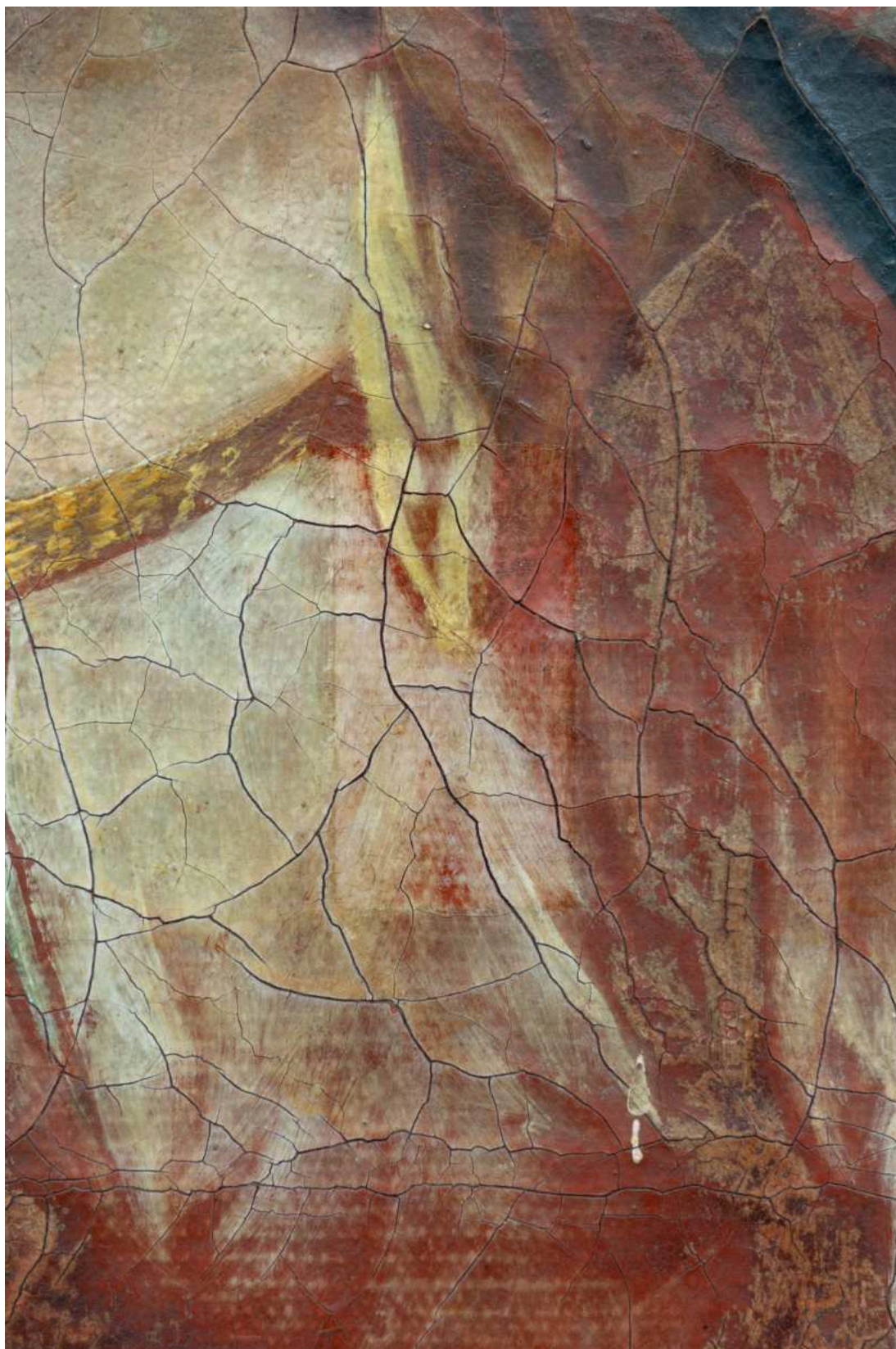

Umístění zkoušek snímání prachových depositů a ztmavlých laků

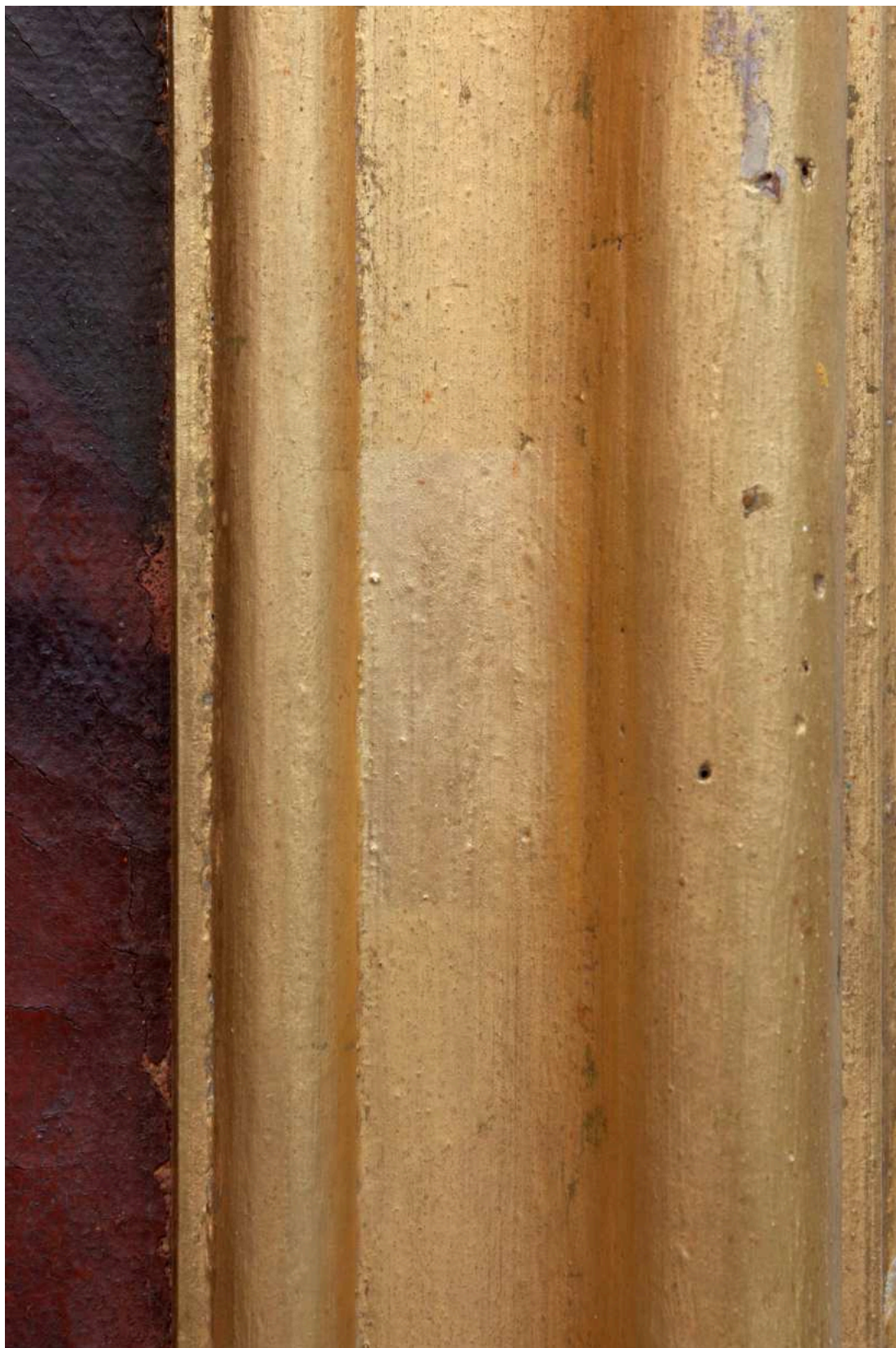
S01 - zkouška snímání prach. depositů a ztmavlých laků - malba (obloha)

S02 - zkouška snímání prach. depositů a ztmavlých laků - malba (drapérie)

S03 - zkouška snímání prach. depositů a ztmavlých laků - rám (pravá strana)